

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte fredag 1. desember 1961 kl. 12.

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e .

Til stede var: Bondevik, Braadland, Hambro (for Kjøs), Langhelle, Langlo, Finn Moe, Steen (for Nordahl), Erling Petersen, Jakob Pettersen, Reinsnes, Ingvaldsen, Bergesen, Borgen, Borten, Dahl, Hareide, Hegna, Hønsvald, John Lyng, Treholt og Watnebryn.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Gerhardsen og statsråd Skaug.

Formannen: Som man har sett av avisene, har Arbeiderpartiets gruppe fattet et vedtak om å utsette denne saken om Fellesskapet. Jeg beklager at dette ved en misforståelse er kommet i avisene før det ble forelagt denne komite. Mer er ikke å si.

Jeg vil da gjerne be hr. Hønsvald redegjøre for Arbeiderpartiets gruppes mening.

Hønsvald: Det var som bekjent forutsetningen at Regjeringen skulle legge fram en tilleggs melding i løpet av neste uke som et ledd i behandlingen av denne saken. Arbeiderpartiets gruppe har nå bedt Regjeringen om å utsette meldingen, med sikte på at man skulle få en viss forskyvning av sakens endelige behandling til over nyttår.

Bakgrunnen for dette er at den offentlige debatt, og særlig debatten rundt omkring i landet, om fellesmarkedsproblemer, har tatt en vending som er lite tilfredsstillende. Debatten er, så vidt jeg kan skjønne, meget godt organisert fra dem som er motstandere av at vi skal søke opptagelse i Fellesmarkedet i en eller annen form, mens det vel må sies at det fra den annen side er inntatt en noe defensiv holdning. Jeg har selv merket det på en del av de møter jeg har vært på. Det har ikke vært mulig å få saklig debatt i det hele tatt. Det er fra deres side som er imot, servert - jeg kan gjerne si - den simpleste sort demagogi, og alternativet om assosiering berøres som regel ikke i disse debattene. Det er bare spørsmålet om å stå utenfor som synes å interessere.

Arbeiderpartiet vil gjerne medvirke til å rette opp denne situasjonen. Vi har besluttet at vi skal sende våre partiavdelinger en del materiale som kan danne grunnlag for en saklig vurdering av problemet. Landsorganisasjonens sekretariats uttalelse vil også bli sendt ut til alle fagforeninger. Man kan vel da gå ut fra at de vil ta saken opp på grunnlag av det som er sendt ut fra sekretariatet.

Det er, som formannen sa, for så vidt beklagelig at denne komite ikke er blitt informert først om dette spørsmål, men det er fra Arbeiderpartiets medlemmer i utenrikskomiteen ikke tatt noe som helst initiativ til offentliggjørelse. Jeg har fått det inntrykk at bakgrunnen for at Arbeiderbladet har tatt det opp i dag, egentlig er at Bergens Tidende på en eller annen måte hadde fått rede på hva som skjedde på

Arbeiderpartiets gruppemøte onsdag og hadde slått det opp. Jeg har ikke lest Bergens Tidende, men jeg har fått referert noe av det som sto der. Arbeiderbladet har vel da funnet at det var like godt at det også tok det. Ellers var vår forutsetning at dette skulle bli lagt fram for denne komite for at den også skulle få uttale seg om hva den mener om den videre behandlingsmåte.

Det vi ønsker, er altså en forskyvning av den endelige avgjørelse i saken til over nyttår, for at man kan få bedre tid til den debatten som vi mener det er nødvendig å ta rundt omkring i landet om denne saken. Jeg behøver ikke utdype dette nærmere. Komitemedlemmene har vel alle en følelse av at debatten ikke går tilfredsstillende, og det er det vi da skal forsøke å rette på.

John Lyng: Jeg skal ikke ta opp noen debatt om de bekymringer hr. Hønsvald hadde - det får være. Men jeg vil for mitt vedkommende gjerne ganske kort si at jeg synes alle interesser måtte være best tjent med om denne komite tok et standpunkt snarest mulig. Så vidt jeg forstår, er det ut fra komiteens egne forhold og egne arbeidsmuligheter intet til hinder for det.

Jeg kan ikke skjønne annet enn at et klart standpunkt fra denne komite vil bidra til å skape nettopp den klarhet som hr. Hønsvald også åpenbart gjerne vil prøve å være med på å skape. Jeg skal imidlertid ikke innby til noen bred debatt om dette. Jeg vil bare ganske kort få be om at det blir gitt oss som ser annerledes på dette, anledning til å markere vårt syn ved en votering her i komiteen.

Hønsvald: Jeg vil gjerne tilføye at det er i all fall min forutsetning at komiteens arbeid skal kunne fortsette uhindret av en forskyvning av den endelige avgjørelse. Det som er kjernen i saken, er at vi, når vi skal behandle denne saken i partiavdelingene og i fagforeningene, gjerne vil at Regjeringens tilleggs melding, hvor Regjeringen tar definitivt standpunkt til forhandlingsopplegget, skulle utsettes. Men det er naturligvis denne komites sak å avgjøre om den ønsker at komiteen fortsetter sitt arbeid, og at komiteen eventuelt tar et standpunkt. Om komiteen finner å kunne avgi en uttalelse, har jeg for så vidt ingen ting imot det.

Bondevik: Eg skjønner at det no har kome inn nokså mykje nytt, slik at vel denne komiteen ikkje kan halda den arbeidsplanen som vart lansert her i det siste møtet. Medlemene hugsar kanskje at eg då spurde statsministeren direkte om når komiteen kunne få greie på kva standpunkt Regjeringa tok til dette spørsmålet. Statsministeren svara då at han rekna med å kunne koma med tilleggs meldinga 8. desember. Det førte til at eg sa at då meinte eg at tida i alle fall var for knapp til at komiteen kunne levera si innstilling og at ein kunne ta debatten i Stortinget før jul. Statsministeren nemnde då at om ein følgde timeplanen, rekna han med at komiteen kunne levera - det vil seia statsministeren sa ikkje *kva tid* me skulle levera innstilling, men statsministeren nemnde at han rekna med at ein då kunne få debatten i Stortinget i januar, like etter den 15. januar i tilfelle, og at ein då kunne koma inn med sin søknad så pass tidleg at ein kunne få han fram på møtet som seksmaktene først skulle ha i januar.

Den timeplanen hadde eg for min del ingenting å innvenda mot, for eg syntes arbeidstempoet her no ville bli for sterkt, slik at det kan bli vanskeleg å få gjennomdrøft alle sider av saka, spesielt sidan me ikkje har fått alle dei opplysningane me må ha.

Så vidt eg skjønar etter den nye planen som no vart skissert av hr. Hønsvald, må ein ha ei ny utsetjing. Eg for mitt vedkomande har sagt at eg ikkje er interessert i særleg lang utsetjing, når eg får nok tid til å vurdere spørsmålet sjølv. Dersom Regjeringa meiner at me på nytt kan utsetja saka etter det som no ligg føre, må ein vel rekna med at det ikkje kan bli tale om nokon debatt i Stortinget i januar. Skal dette ut til dei avdelingane som Arbeidarpartiet har, og drøftast der, og det så kjem inn melding derfra og så Regjeringa skal seia kva ho meiner, er det ingenting som tyder på at Stortinget då kan bli ferdig i januar. Dersom Regjeringa meiner det ikkje er nokon risiko med å utsetja spørsmålet så lenge, og kanskje endå lenger, må det då vera klart at det i dette tilfelle er Arbeidarpartiet og Regjeringa som bed om den lange utsetjinga, og at det i alle fall ikkje er mitt parti som har bede om det. Det vil eg ha poengtert.

Hegna: Dette spørsmålet vi behandlet, har jo vært omtalt som et meget viktig spørsmål, som kunne bli gjenstand for folkeavstemning. Man kan vel si at det er folk fra alle partier som har uttalt seg i den retning. Det har også vært spørsmål om at det kunne gi grunn til nyvalg. Det sier seg selv at når det er spørsmål av den art, og når det først er vakt den interesse omkring det som det er vakt i opinionen, så er vi vel alle som representanter for demokratiske partier interessert i at det grunnlag som vi har i våre tilhengere i befolkningen, får anledning til å gi uttrykk for sin oppfatning.

Det kan være riktig det hr. Bondevik sa, at det er Arbeiderpartiet som har reist dette på denne måte, fordi vi er interessert i å få tingene underlagt en slik drøftelse innenfor den del av befolkningen som har valgt oss som representanter, og som vi er vant til å støtte oss til. Men jeg skulle tro at en slik innstilling heller ikke er fremmed for andre demokratiske partier. Noe av det som har skapt visse vanskeligheter, er selvfølgelig dette at vi her står i et forhold hvor vi ikke kan se bort fra bestemte ledd i en utviklingsgang som til en viss grad må tas hensyn til. Jeg tror det er noe av det som skaper problemet.

Men jeg vil nok si at den senere tids utvikling har pekt i retning av at vi har noe større spillerom enn vi egentlig tidligere regnet med at vi hadde. Jeg skal ikke ta opp noen debatt om det i dag, men jeg tror at f.eks. det som sto i avisene i dag om danskenes forhandlingsposisjon - for å bruke det nå mest populære av alle ord - tyder i den retning. Da synes jeg det er grunn til å benytte denne anledningen, og jeg mener at man også bør benytte den her, at Stortinget bør benytte den og denne komite bør benytte den.

Jeg vil jo si at hvis man først legger opp til og velger å behandle saken i grunnorganisasjonene, så vil det ta seg noe eiendommelig ut at denne komite, mens saken behandles i grunnorganisasjonene, sluttbehandler saken. Selvfølgelig kan en

slik ting være nødvendig, men det vil ta seg eiendommelig ut. Jeg synes ikke man behøver å innstille seg på at en slik særegen situasjon skulle oppstå.

Jeg tror det hr. Hønsvald her har sagt som en plan for det videre arbeid, må kunne brukes, at jeg har et bestemt inntrykk av at det på svært mange hold er ønske om at det skulle bli tatt hensyn til fra Regjeringens side i den videre behandling av saken. Det vil da innebære et ønske om at man ikke, som tidligere nevnt i denne komite, tar noe standpunkt i Regjeringen i desember måned, men avventer utviklingen av den behandling i grunnorganisasjonene som hr. Hønsvalds opplegg peker henimot.

Erling Petersen: Hr. Hegna snakket om folkeavstemning og nyvalg. Det måtte vel være under forutsetning av at det er den endelige avgjørelse som skal treffes. Jeg har ikke hørt så mange uttalelser for folkeavstemning om selve søknaden for å undersøke betingelsene.

Jeg ba om ordet for å protokollere en meget sterk beklagelse over den vending saken har tatt. Jeg tror den er skadelig for norske interesser. Det er selvsagt et vurderingsspørsmål hvilke virkninger en utsettelse vil ha, men jeg er redd for at minusfaktorene vil være helt overveiende. Vi mener å drøfte om vi skal gå inn i noe, inn i Fellesmarkedet. Mange mener at så lenge som man forholder seg passiv, har man ikke foregrepet begivenhetenes gang, men jeg er redd for at ute i Europa kan det skape den oppfatning at vi melder oss ut av noe, nemlig det europeiske samarbeid i videste forstand. Og det er kanskje enda farligere om man ute skulle knytte dette sammen med den finske krise, og se det som et tegn på at Norge er i ferd med å drive inn i den posisjon Finland hadde før presset ble satt på. Sett fra det synspunkt mener jeg at en utsettelse er meget beklagelig, og jeg vil ikke være delaktig i en utsettelse. Jeg går ut fra at det blir et voteringstema hvor man kan få markert sitt standpunkt.

Formannen: Hr. Hegna har bedt om ordet for å rette en misforståelse.

Hegna: Min uttalelse kunne kanskje forstås slik at jeg mente det skulle være tale om folkeavstemning eller nyvalg i forbindelse med det problem som knytter seg til forhandlingsmetoden. Jeg vil gjerne si til representanten Erling Petersen at hans bemerkning i denne forbindelse for så vidt var berettiget. Jeg mente å si at folkeavstemning og nyvalg selvfølgelig var knyttet til hele komplekset. Men det er jo hele komplekset som er under drøftelse, det er ikke slik at det er den avgjørelse som skal treffes omkring komplekset, og da synes jeg det kan være god grunn til at man tar de hensyn som det er rimelig å ta i forbindelse med hele saken og drøfter den på den spesielle måte.

Bondevik: Det var ein ting eg gløymde, som eg gjerne vil få lov å seia eit par ord om.

Eg nemnde, så vidt eg hugsar, alt i trontaleordskiftet at dersom ein skulle leggja noko fram for det norske folk når det gjeld dette spørsmålet, så var

tidspunktet å leggja det fram på, når ein visste dei vilkår som ein fekk, anten ein no søkte om medlemskap eller assosiering, og mitt parti såg det slik at det steg som ein eventuelt ville ta, var så viktig at ein burde leggja det fram for folket, eventuelt i rådgjevande folkeavrøysting eller på annan måte, så folket ikkje skulle kjenna seg utanfor. Eg rekna då alltid med at tingingane hadde vore først, og at ein var komen til eit resultat som ville ha så veldig verknad for landet at det ville vera rimeleg at veljarane fekk seia si meining på ein eller annan måte.

Så vidt eg skjønar, vert det no spørsmål om å leggja dette fram i alle fall for avdelingane rundt omkring, når det gjeld tingingsframgangsmåten, utan at ein veit noko om kva vilkår ein kan få. Eg vil då gjerne ha spurt om Arbeidarpartiet i denne situasjonen har tenkt seg at dette i tilfelle skal koma i staden for ei rådgjevande folkeavrøysting på det noverande tidspunkt, og at ein når ein får resultatet av eventuelle tingingar, då ikkje er interessert i ei folkeavrøysting, for det er verkeleg *då* ein veit kva me bind oss til.

Eg synest den framgangsmåten ville vera noko ulagleg. Det ville vel då, skulle eg tru, for mitt partis vedkomande føra til at dersom Arbeidarpartiet legg det fram no, ville me finna det rimeleg at også mitt parti legg det fram for veljarane på ein indirekte måte, ved til dømes å spørja våre organisasjonar rundt omkring kva dei meiner om spørsmålet. Så ugreitt som det er no, trur eg det er veldig vanskeleg for avdelingane rundt omkring å gje eit konkret og greitt svar, for me veit ikkje kva me i grunnen legg fram for dei, og kva det i tilfelle vert søkt om.

No har ikkje eg noka fullmakt til å tala for mitt parti på dette tidspunktet, og eg har ikkje drøft spørsmålet med landsstyret, men eg skulle tru at landsstyret i denne situasjonen finn at me også må leggja dette fram for avdelingane på ein eller annan måte. Men eg vil i alle fall framleis personleg stå fritt til når komiteen kjem til eit resultat, å ha det standpunkt at eg meiner saka då bør leggjast fram, eventuelt i rådgjevande folkeavrøysting eller på annan måte.

Langlo: Eg vil først gjerne seie at vi jo ikkje har hatt høve til å drøfte dette i gruppa, og formannen er også borte, så eg kan berre tale på egne vegner i dag.

Eg har vore av dei som meinte det var for kort tid før jul, men eg var fullt parat til å gå til ei avgjerd dersom Regjeringa kom med opplegget sitt, og til eventuell avrøysting og tilråding i nemnda. Men det var med motvilje, for eg syntest tida var for knapp og materialet for svært. Eg har både i vår gruppe og her i utvalet nemnd at eg syntest tida før jul var for knapp.

Eg har personleg ikkje noko å innvende mot ei kortare utsetjing, men skulle det dra i langdrag, er eg fullt klår over dei leie sidene som følgjer med det. Eg meiner at det, slik det er halde fram av fleire talarar, kan føre til mindre heldig resultat. Det får då bli eit spørsmål som vi får drøfte over jul, eventuelt.

Det er i alle fall i mi gruppe, og eg trur stort sett i heile Stortinget, eit - skal eg seie - krav om at før vi gjev tilråding om grunnlaget for tingingane - medlemskap, assosiering eller utanfor - vil vi ha opplegget frå Regjeringa. Det er heilt naturleg, og det har også, så vidt eg har skjønna, vore tanken at det skal gå den

vegen, og så får vi drøfte det på vanleg parlamentarisk basis her i komiteen og bli samde her.

Det som gjer situasjonen rotet ute i folket - eg trur vi kan bruke det uttrykket at det er rotet i dag - er ein agitasjon som ikkje er heilt sakleg på alle kantar. Det er dette at det har lukkast å få ei mengd folk utover landet til å tru at det no er den endelege avgjerda vi skal ta. Det er det jo slett ikkje, sjølv om avgjerda no burde gje ein peikepinn om det vi vil fram til. Det ville jo vere lita meining i det heile teke i at vi skulle ha folkeavrøysting, dersom vi alt no hadde teke avgjerd gjennom val av tingsgrunnlag.

Personleg er eg sterk tilhengar av rådgjevande folkeavrøysting, heilt prinsipielt, og eg vil stø framlegget om det. I dette tilfelle vil eg seie, som hr. Bondevik sa, at når tingingane er gjennomført, er tida til å ta det opp, og eventuelt leggje spørsmålet fram til folkeavrøysting. Å få i stand eit slag underhandsrøysting no gjennom alle slag politiske lokallag er eg redd for kan gje resultat som ikkje er konformt med det ein eigenleg ville oppnå med det, på grunn av mindre eller større frammøte, oppagitert stemning osv.

Om ein i andre parti vil ta tid til å leggje dette fram for sine lokalavdelingar, torer eg ikkje seie. Eg er ikkje så sikker på at vi får adekvate vedtak ute i avdelingane då, men at det blir drøfta i landsstyre og andre organ, finn eg rimeleg. Men eg skulle nok ønskje at det vart ordna slik at dette ikkje drog alt for lenge ut. Noka utsetjing må vi ha, slik som situasjonen er her i dag, men ikkje alt for lang.

Eg har ikkje noko imot ei votering her i komiteen, men eg vil ikkje ta ho i dag. Eg synest ansvaret er for stort, så eg vil ha det drøfta i gruppa, før eg går til det.

John Lyng: Jeg er ikke uenig med hr. Langlo i at Stortinget har rimelig krav på å få høre Regjeringens syn på saken, men jeg skal ikke nå i denne sammenheng og for dette forum diskutere hva Regjeringen burde ha gjort. Det ga jeg for så vidt klart uttrykk for allerede under trontaledebatten, og jeg har ikke egentlig endret syn der.

Men nå er da denne saken tatt opp til behandling etter det mønster som har vært forutsatt, og det var komiteens arbeidsplan at vi skulle avgi vår innstilling i så god tid at Stortinget kunne behandle den før jul, hvis Stortinget ønsket å behandle den før jul. Jeg synes at det da ikke er noen grunn for denne komite til å forskyve sin del av arbeidsprogrammet. Hvis det skal forskyves av andre grunner, får Stortinget ta standpunkt til det.

Jeg ser at Arbeiderpartiets sentralstyre har ment at saken var så pass godt klarlagt at sentralstyret har tatt sitt standpunkt. Det synes jeg også denne komite måtte kunne gjøre, som har spesialbehandlet saken.

Når jeg ba om ordet, var det imidlertid nærmest til en praktisk bemerkning. Jeg vet ikke om formannen nå vil fremsette positivt forslag om at den allerede forutsatte timeplan og arbeidsrytme skal forskyves. Hvis formannen har tenkt å gjøre det, er det tilstrekkelig for meg å stemme mot formannens voteringstema i så måte. Hvis formannen ikke har tenkt å fremsette noe slikt formelt forslag til votering, er jeg dekket, hvis jeg får lov å stemme for følgende forslag:

"Komiteen tar sikte på å avgi sin innstilling snarest mulig og senest innen 15. desember."

Borten: Når har vi vedtatt den timeplanen som det her snakkes om?

Formannen: Man kan ikke si at den har vært formelt vedtatt, men den ble drøftet i et møte her i denne selvsamme sal sist lørdag, og da var det ingen som uttalte seg avgjort mot at avgjørelsen ble utsatt til januar.

Statsminister Gerhardsen: I forrige møte i den utvidede utenrikskomite ga jeg uttrykk for at Regjeringen var innstilt på å legge fram en tilleggs melding med en konklusjon i Statsråd fredag den 8. desember. Så vidt jeg forsto var da forutsetningen at komiteen ville kunne legge fram sin innstilling i januar måned, slik at Stortinget skulle kunne behandle spørsmålet om forhandlingsformen i siste del av januar, og så tidlig at en eventuell søknad kunne forelegges på Ministerrådets møte i de siste dagene av januar.

Det som nå er nytt, er at Arbeiderpartiets gruppe har - jeg må oppfatte det slik - bedt Regjeringen vente med å legge fram denne tilleggs meldingen til over jul. Jeg har oppfattet Senterpartiet slik at det gjennom forskjellige uttalelser har gitt uttrykk for et ønske om å få litt bedre tid til å behandle spørsmålet, og hvis så denne komite er av samme oppfatning, går jeg ut fra at Regjeringen kommer til å legge avgjørende vekt på det. Så vidt jeg skjønner vil det i tilfelle være spørsmål om følgende forandring: at Regjeringen i stedet for å legge fram tilleggs meldingen den 8. desember i år, venter med å legge den fram til, jeg vil tro at det da måtte bli i statsråd den 16. februar. Forutsatt at komiteen fører videre sitt arbeid, og da skulle være klar til å ta standpunkt umiddelbart etter at Regjeringens tilleggs melding foreligger, skulle det vel være håp om at Stortinget skulle kunne behandle saken i slutten av februar måned. Det vil da i forhold til den plan som ble lagt opp i det forrige møtet i utenrikskomiteen, bli spørsmål om en måneds utsettelse. Jeg vil gjerne få presisere at det som det her dreier seg om, hverken er mer eller mindre enn en måneds utsettelse i forhold til den plan en arbeidet ut fra i det foregående møtet.

Det har vært forutsetningen at Regjeringen i tilleggs meldingen skulle ta med en del tilleggs opplysninger og dessuten sende med uttalelser som foreligger fra forskjellige organisasjoner. Jeg går ut fra at disse opplysningene vil kunne sendes Stortinget, og med det komiteen, i løpet av de første par ukene, som et trykt dokument og som et tillegg til St.meld. nr. 15. Jeg går ut fra at det under alle omstendigheter vil være hensiktsmessig både for komiteen og for Stortingets medlemmer ellers å kunne få denne del av tilleggs meldingen så tidlig som mulig. Den egentlige tilleggs melding med konklusjon vil da, som jeg sa, kunne fremmes i Statsråd den 16. februar.

Det er nevnt her at det vil ha skadevirkninger for Norge om vi går til en ytterligere utsettelse. Så vidt jeg forstår, er det ikke mulig for noen i dag å kunne si helt bestemt om det vil kunne ha slike skadevirkninger. Jeg ville også tro etter de opplysninger vi nå har fått om Danmarks forhandlingsposisjon, at det kan være ting

som tyder på at det ikke vil ha noen synderlig praktisk betydning om vi går til en ytterligere utsettelse.

Det moment som representanten Erling Petersen var inne på, vet jeg ikke om det er grunn til å legge noen stor vekt på, nemlig den rent politiske side av saken. Jeg syns imidlertid at det for oss her i Norge må være viktigere å legge vekt på at vi kan finne en måte å behandle saken på i forhold til vårt eget folk, som gjør at vi kan få størst mulig oppslutning om det resultat vi kommer fram til. Jeg vil da gjerne minne om at når Regjeringen i St.meld. nr. 15 valgte den nokså ualminnelige fremgangsmåte ikke å ta noe standpunkt, hadde det utelukkende sammenheng med et ønske om å oppnå størst mulig oppslutning om det standpunkt en endelig kommer fram til.

Det er riktig at det i denne omgang dreier seg utelukkende om hvilken form vi skal velge for forhandlinger, men det er også riktig som blant andre hr. Langlo nevnte, at det er mange som oppfatter dette som en nokså vesentlig ting. Det kan sies at det bygger på misforståelser, men også dette at det gjør seg gjeldende misforståelser, er et problem vi står overfor og som vi må prøve så langt råd er å overvinne.

Om nå ett eller flere partier velger å sende spørsmålet om forhandlingsformen ut til behandling i sine avdelinger, behøver naturligvis ikke det å stille spørsmålet om en eventuell rådgivende folkeavstemning i noen annen stilling. Det vil hverken overflødiggjøre eller utelukke det, hvis det er slik at det i Stortinget på det tidspunkt vil være et flertall for en slik fremgangsmåte.

Borten: Det er bare en replikk til det statsminister Gerhardsen nevnte om at Senterpartiet også hadde uttrykt et ønske om mer tid. Det refererer seg vel til avslutningsdebatten i Kringkastingen, hvor det ble spurt direkte om vi også kunne tenke oss å følge samme fremgangsmåte som Arbeiderpartiet. Vedkommende taler tok dette litt på forskudd, men han spurte slik, og da må det være nokså klart at jeg ikke kunne sitte der i Kringkastingen og si meg uenig i å ville legge spørsmålet fram for partilagene. Jeg sa da at det ville vi gjøre hvis det ble en slik fremdriftsplan at det var tid til det, og det akter vi også å gjøre.

Når det gjelder det som særlig hr. Lyng har fremhevet, at det er opportunt å ta standpunkt nå, forstår jeg det slik at hr. Lyng ikke mener nå før jul. -

John Lyng: Jo, at denne komite skal ta sitt standpunkt før jul.

Borten: Hvis det er slik, skjønner jeg enda mindre at det kan være noen saklig begrunnelse for det. For det første skjer det i dag ting ute i verden som jeg skulle tro at også denne komite har nytte av å vurdere så lenge som mulig, hvis det nå en gang er slik at en standpunkttagen skal utsettes. For det annet har vi nå satt opp kart fram til jul med møter og kveldsmøter nesten hver dag. -

John Lyng: Men det er da ikke denne komite som skal ha disse møtene.

Borten: Jeg går da ut fra at medlemmene av denne komiteen skal møte i den forsamling som skal ha disse møtene - de kan da ikke melde seg helt ut!

Rent praktisk synes jeg det må bli overmåte liten tid til en rolig vurdering på grunnlag av det materiale som er fremkommet hvis en skulle ta standpunkt før jul. Jeg synes det ville være litt unødvendig å gå inn for en slik arbeidsordning. Det var det jeg gjerne ville gi uttrykk for.

Formannen: Jeg må av hensyn til tiden be talerne om å fatte seg mest mulig i korthet.

Hønsvald: Hr. Bondevik spurte om den behandlingen i partiavdelingene og fagforeningene som Arbeiderpartiet tar sikte på, skulle tre i stedet for en eventuell folkeavstemning. Statsministeren svarte for så vidt på det. Det er selvsagt ikke tilfelle. Behandlingen rundt omkring i partiavdelingene tar bare sikte på forhandlingsopplegget, mens en eventuell folkeavstemning selvsagt må gjelde sakens realitet - om vi skal melde oss inn i Fellesmarkedet og på hvilken måte vi skal melde oss inn i Fellesmarkedet - og det vil det bli god anledning til å komme tilbake til. Så vidt jeg kan forstå, er meningen at når forhandlingsresultatet foreligger, skal Arbeiderpartiet holde et landsmøte for å drøfte saken. Om det da på det tidspunkt fremdeles er aktuelt med en folkeavstemning, er det naturligvis ingen ting i veien for at spørsmålet kan komme opp i den forbindelse.

Når det gjelder det som ble sagt her om en votering, synes jeg personlig at det må kunne rekke for denne komite at man tar til etterretning at det blir en forskyvning av avgivelsen av innstilling, fordi Regjeringens tilleggs melding ikke vil komme før over nyttår. Noe annet synes jeg ikke det er nødvendig at komiteen sier. Men vil Høyre ha protokollert en protest mot at Regjeringens tilleggs melding ikke kommer tidligere og at sluttbehandlingen som følge derav blir noe forskjøvet, er det naturligvis heller ikke noe i veien for det. Men jeg mener at vi bare kan ta til etterretning den situasjon som er skapt.

Bergesen: Jeg forstår det slik at det som foreligger for oss, er at vi nå underrettes om at Arbeiderpartiets gruppe har anmodet Regjeringen om å holde sitt standpunkt i saken ytterligere tilbake, og at statsministeren har funnet å burde etterkomme denne anmodning til Regjeringen. Det er klart at denne anmodning og dens etterkommelse unndrar seg denne komites behandling. Spørsmålet for oss er hvilken virkning denne opplysning skal ha for komiteens arbeid. Skal den ha den virkning for komiteen at vi skal forandre vår terminliste? Slik forstår jeg problemstillingen. Og da vil jeg, om ikke for annet så for referatets skyld, ha uttalt at jeg ville finne det uriktig om denne komite av interne partihensyn i Arbeiderpartiet skulle utsette sin terminliste, noe som kan medføre den risiko at vi mister det best mulige utgangspunkt for forhandlingene. Tør jeg der minne komiteen om at vi fikk en terminliste, en nøyaktig angivelse fra utenriksministeren under utenriksdebatten av hvilket tidsrom vi kunne regne med at vi hadde å gå på uten at det skjedde noen skade. At den utsettelse det her er tale om, overskrider de terminer

som utenriksministeren ga oss, vil enhver kunne se som vil slå opp i referatet fra debatten. Det er altså tale om en utsettelse som går ut over den tid utenriksministeren mente at komiteen og Stortinget hadde til disposisjon. Jeg forsto også statsministeren slik i dag at han erkjente muligheten av at vi her utsetter oss for risiko ved tempotap, og ingen vil kunne benekte det. Da må man ha lov til å minne om at det dreier seg ikke her om å opprettholde enigheten innen Arbeiderpartiet, men det dreier seg om å ivareta den best mulige forhandlingsposisjon for vårt land.

Hareide: Jeg hører til dem som vil beklage den utsettelse som nå er på tale. Jeg har personlig lenge vært parat til å ta en avgjørelse her, og jeg tror det er betenkelig med en utsettelse nå, i all fall en så lang utsettelse som det her har vært snakk om. Jeg tror at det like fram er farlig å drøye stort lenger før vi tar stilling til saken. Det vil være en absolutt fordel for oss så snart som mulig å få vite hvor vi står, så vi kan handle deretter. Jeg tenker da ikke minst på sektoren fangst og fiske. Her er det om å gjøre å komme til forhandlingsbordet så snart som mulig, og det kan skade i all fall denne næringsveien hvis vi venter for lenge. Vi må ha visse særvilkår her skal vi kunne klare oss, og da gjelder det å kunne komme til i tide slik at ikke noe blir fastlagt før vi kommer til forhandlingsbordet. At avgjørelsen kunne utsettes til midten av januar, var så sin sak, men når det nå blir snakk om en måneds utsettelse til, synes jeg at situasjonen begynner å bli farlig for oss.

Med hensyn til spørsmålet om folkeavstemning som har vært nevnt, tror jeg ikke at det er noen sak, så vidt en kan se nå i all fall, som egner seg mindre for folkeavstemning enn denne saken.

Når det gjelder mitt parti, har vi naturligvis ikke fått tid til å legge spørsmålet fram for fylkeslagene og høre fylkeslagenes reaksjon. Det vil vi gjøre hvis vi får tid til det, men jeg synes ikke det er så svært nødvendig i denne saken. Jeg er i all fall svært betenkt når det gjelder det opplegget som nå synes å foreligge. Jeg vil uttale at jeg både er betenkt og at jeg tror det kan være farlig for oss å drøye dette ut lenger. Jeg tror det er om å gjøre å komme til så fort som mulig, for å få luftet våre meninger og hevdet våre interesser.

Bondevik: Det var nokså vanskeleg å høyre det statsministeren sa her eg sit, og eg er ikkje sikker på om eg høyrde alt rett. Eg må beda om at det vert retta dersom eg har misforstått noko.

Eg er samd i det opplegget som me hadde på siste møtet, og det samsvarar med det som statsministeren nemnde, at me i tilfelle etter det opplegget kunne greia å få saka ferdig i siste delen av januar. Men på same måten som dei andre, er eg svært redd for det nye opplegget. Eg syntest å høyre at statsministeren no nemnde at meldinga ville koma i statsråd den 16. februar, og då meinte statsministeren at me truleg kunne handsama saka i Stortinget i februar månad. Eg må seia at eg er svært i tvil om at det vil lata seg gjera dersom meldinga ikkje kjem før den 16. februar.

Det var ein ting som eg ikkje fekk heilt tak i, og det er mogleg at eg har misforstått. Statsministeren nemnde at han ville senda som prenta vedlegg ein del fråsegner som Regjeringa har fått. Siktar då statsministeren til slike som ein får

utanfrå, altså frå andre land, eller hadde statsministeren tenkt å taka med noko av det som kjem inn her frå landet, t.d. frå dei avdelingane som Arbeidarpartiet har rundt omkring? Eg går ut frå at det ikkje var tilfelle, men eg ville i så fall spørja om han hadde tenkt å taka inn noko av det som kjem inn frå dei ulike partia? - Men det var sjølvstund ikkje meininga.

Erling Petersen: Jeg vil peke på et rent teknisk problem her. Det er tydelig at den ene part i denne saken har full anledning til publisitet - det ser vi i dagens aviser - for de avgjørende beslutninger blir ikke truffet i denne komite, som har hemmelige forhandlinger. Vi andre har ikke denne anledning. Vi er bundet av at det standpunkt vi har tatt, det har vi tatt på grunnlag av det som har foregått her i hemmelige møter, og det har vi ikke anledning til å bruke. Jeg vil derfor sette pris på at i all fall den votering som blir foretatt her, blir offentliggjort. Ellers må denne saken antakelig tas opp på en annen måte, slik at vi får like frie hender på vår side som den annen part får det ved å henlegge de avgjørende beslutninger til andre forsamlinger enn denne.

Statsminister Gerhardsen: Det var til hr. Bondevik. Det jeg tenkte på var at de uttalelser som foreligger fra forskjellige næringsorganisasjoner og fagorganisasjoner og andre opplysninger som en hadde tenkt å ta med i tilleggsmeldingen, kunne trykkes og sendes Stortinget som et dokument og som et vedlegg til St.meld. nr. 15.

John Lyng: Men så vidt jeg forsto statsråd Skaugs uttalelse i forrige møte, var de nye informasjonen som ville komme i meldingen, ikke noe annet og mer enn det komiteen hadde fått tilsendt tidligere?

Statsråd Skaug: I tillegg kommer en del ting som nå er under arbeid og som komiteen har bedt om å få, men ennå ikke har fått. Men dette dokumentet vil vesentlig inneholde opplysninger og dokumenter som denne komite har fått, men som ingen andre enn denne komite har fått.

Formannen: Det har vært bedt om at man her må få anledning til å markere sin mening. Jeg vil da fremsette følgende forslag i to punkter:

"1. Komiteen samtykker i at Regjeringens tilleggsmelding utsettes til midten av februar.

2. Komiteen fortsetter sitt arbeid med saken som planlagt, men under hensyntagen til den nye timetabell."

Jeg mener at når Regjeringens tilleggsmelding blir utsatt, kan vi nødvendigvis ikke ta stilling til den før den kommer.

Hr. Lyng har fremsatt følgende forslag:

"Komiteen tar sikte på å avgi sin innstilling snarest mulig og senest innen 15. desember."

Det kan vel votes alternatvt over disse forslagene.

Bondevik: Eg kan ikkje røysta for noko av dei framlegga som har kome. Eg meiner at me skal gå inn for den timeplanen som statsministeren siterte, og som me så vidt eg veit var samde om på det forrige møtet. Så då har me tre framlegg å velja mellom.

Langlo: Eg er samd i framlegget frå hr. Bondevik.

Formannen: Da får hr. Bondevik og hr. Langlo formulere et forslag.

Hambro: Er det riktig at denne komiteen kan gi sitt samtykke til Regjeringens beslutning om å avggi en melding på et bestemt tidspunkt? Det forekommer meg å være en eiendommelig formulering.

Formannen: Det er på den måten man har pleiet å gjøre det, at det forelegges her, men som regel foretas det ikke noen avstemning. Man tar bare saken til etterretning. Men siden det er krevd her at man må få anledning til å markere sin holdning, må det gjøres på denne måten.

Watnebryn: Ville det ikke være riktigere å formulere det slik:

"Komiteen fortsetter sin behandling av saken under omsyn til at det ikke vil foreligge noen tilleggs melding fra Regjeringen før 16. februar."

Formannen: Jeg kan for min part gjerne gå over til det forslaget.

John Lyng: Jeg vil under enhver omstendighet få lov til å stemme for mitt eget forslag. Jeg vil gjerne få tilføye med hensyn til forslaget som hr. Watnebryn lanserte, at det naturligvis ikke er noen som kan stemme imot at komiteen skal fortsette sin behandling av saken, - jeg synes ikke at det i så måte er noe forslag i det hele tatt.

Borgen: Jeg undres på om ikke det formelt riktige ville være at det bare ble stemt over det forslaget som hr. Lyng satte fram, og at det i det hele tatt ikke ble stemt over noe annet forslag. Jeg kan ikke skjønne at vi har noe grunnlag for å ta standpunkt til hva Regjeringen her vil legge fram og timetabellen for det.

Formannen: Hr. Bondevik har da fremsatt følgende forslag:

"Komiteen følger den timeplanen som vart nemnd i komitemøtet den 25. november, slik at ein kan rekna med å få saka fram for Stortinget i slutten av januar måned."

John Lyng: Jeg gir naturligvis subsidiært min tilslutning til hr. Bondeviks forslag.

Formannen: Vi stemmer først over hr. Lyngs forslag, som lyder slik:

"Komiteen tar sikte på å avgi sin innstilling snarest mulig og senest innen 15. desember."

Dernest over hr. Bondeviks forslag, som lyder slik:

"Komiteen følger den timeplanen som vart nemnd i komitemøtet den 25. november, slik at ein kan rekna med å få saka fram for Stortinget i slutten av januar måned."

Til slutt stemmes det over hr. Watnebryns forslag som lyder slik:

"Komiteen fortsetter sin behandling av saken under omsyn til at det ikke vil foreligge noen tilleggs melding fra Regjeringen før 16. februar."

V o t e r i n g :

1. John Lyngs forslag ble forkastet mot 6 stemmer.
2. Bondeviks forslag ble forkastet mot 8 stemmer.
3. Watnebryns forslag ble vedtatt mot 11 stemmer.

Formannen: Så har vi spørsmålet om komiteen går med på at disse forslagene skal offentliggjøres. Er det noen som har noe å innvende mot at man rett og slett sender ut et kommuniqué som sier at disse forslagene ble fremsatt og fikk de og de stemmetall?

Borgen: Da må vel kommunikeet også i noen grad offentliggjøre hvorledes stemmene falt.

Formannen: Hvis komiteen ønsker det, kan vi jo nevne hvem som stemte for de forskjellige forslag.

Langlo: Eg synest det er å gå for langt.

Formannen: Hvis det ikke fremkommer noen innvendinger mot det, blir bare forslagene og stemmetallene å offentliggjøre.

Møtet hevet kl. 12.55.